

TASVIRIY SAN'AT 6

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining
6-sinfi uchun darslik

*O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi
nashrga tavsiya etgan*

Yangi nashr

Toshkent – 2022

UO'K 75(075.3)
KBK 85.14ya72
M 88

Tuzuvchilar:

Xusan Muratov, Dilnoza Mirxakimova, Kamoliddin Abdullayev

Taqrizchilar:

B. Baymetov – Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti san'at-shunoslik fakulteti tasviriy san'at kafedrasida professori, pedagogika fanlari nomzodi, O'zbekiston Badiiy ijodkorlar uyushmasi a'zosi.

M. Axmedov – Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti tasviriy san'at kafedrasida dotsenti.

S. Mansurova – Toshkent shahri Yunusobod tumanidagi 274-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining tasviriy san'at va chizmachilik fanlari o'qituvchisi.

Sh. Tursunova – Toshkent viloyati Toshkent tumanidagi 15-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining tasviriy san'at va chizmachilik fanlari o'qituvchisi.

Tasviriy san'at [Matn]: 6-sinf uchun darslik / X. X. Muratov [va boshq.]. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2022. – 128 b.

ISBN 978-9943-8173-2-6

UO'K 75(075.3)
KBK 85.14ya72

Shartli belgilar:

– mavzuni mustahkamlash
uchun savollar

– uyga vazifa

*Respublika maqsadli kitob jamg'armasi
mablag'lari hisobidan chop etildi.*

*Original maket va dizayn konsepsiyasi
Respublika ta'lim markazi tomonidan ishlandi.*

ISBN 978-9943-8173-2-6

© Respublika ta'lim markazi, 2022

MUNDARIJA

Kirish.....4

I CHORAK

1-mavzu. "Yozgi taassurotlarim" mavzusida kompozitsiya ishlash	5
2–3-mavzu. Kuz manzarasini ishlash	8
4–5-mavzu. Mayda plastikada milliy obrazlar haykalini yasash.....	14
6-mavzu. Mifologik mavzuda rasm ishlash	18
7-mavzu. Kuz mavzusida ijodiy natyurmort ishlash	22
8-mavzu. 1-nazorat ishi. Kuz mavzusida ijodiy natyurmortni rangda ishlash.....	25
9-mavzu. Fluid art uslubida abstrakt kompozitsiya yaratish.....	28

II CHORAK

10-mavzu. Harakatdagi odam tasvirini ishlash	34
11-mavzu. Siluet mavzusida rasm ishlash.....	38
12-mavzu. Badiiy asarga illyustratsiya ishlash.....	42
13-mavzu. 2-nazorat ishi. Siluet mavzusida rasm ishlash.....	46
14-mavzu. Erkin mavzuda komiks ishlash.....	47
15–16-mavzu. Sharq miniatyura san'ati.....	52

III CHORAK

17-mavzu. Sirk mavzusida kompozitsiya ishlash (erkin uslubda)	60
18-mavzu. Pop art uslubida hayvonlar tasvirini ishlash	66
19-mavzu. Abstrakt kompozitsiyali maket yasash.....	70
20-mavzu. 3D uslubida rasm ishlash	74
21-mavzu. "Zentangle" va "Doodling" uslubida rasm ishlash.....	77
22-mavzu. Mozaika uslubida tasvir ishlash.....	82
23-mavzu. Turli materiallardan fantastik obrazlar yasash.....	86
24-mavzu. Turli materiallar va texnikalardan foydalanib kinetik haykal yasash	90
25-mavzu. 3-nazorat ishi. "Doodling" usulida rasm ishlash.....	93
26-mavzu. Turli materiallardan foydalanib stilizatsiya uslubida haykal yasash	94

IV CHORAK

27-mavzu. Tadbir uchun emblema yaratish	100
28-mavzu. Plakat grafikasi.....	104
29-mavzu. Koinot mavzusidagi abstrakt kompozitsiyani kompyuter grafikasida chizish va bo'yash	108
30-mavzu. Tasavvurdagi modern avtomobil rasmini ishlash.....	114
31–32-mavzu. Plener (ochiq havoda ishlash).....	120
33-mavzu. 4-nazorat ishi. "Mening ixtiroim" mavzusida tasavvur asosida rasm ishlash	124
34-mavzu. Ijodiy ko'rgazma	125

K I R I S H

Aziz o'quvchilar! "Tasviriy san'at" 6-sinf darsligi bilan siz tasviriy san'atning yanada qiziqarli va zamonaviy qirralarini o'zingiz uchun kashf etasiz. Zamonaviy tasviriy san'atning rang-barang va sehrli olami sizga o'zining sirlarini ochib beradi.

Darslik yordamida rasm ishlashning fluid art, pop art, 3D, "Doodling" va "Zentangle" kabi yangicha usullari, kinetik haykal yasash texnikasi, kompyuter grafikasida tasvir ishlash mavzulari yuzasidan bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lasizlar.

Mazkur darslik badiiy estetik didingizni shakllantiradi, ijodiy tafakkuringizni rivojlantiradi, sizni innovatsion g'oyalar yaratishga o'rgatadi hamda kasb-hunar egallashga yo'naltiradi.

"Tasviriy san'at" darsligini puxta o'zlashtirish va mustaqil ijod yo'lida muvaffaqiyatlar tilaymiz!

I CHORAK

1-MAVZU. "YOZGI TAASSUROTLARIM" MAVZUSIDA KOMPOZITSIYA ISHLASH

Yozgi ta'tilga chiqqach, odatda dam olish uchun tog' yonbag'irlaridagi oromgohlarga, dam olish maskanlariga borasiz. U yerda yangi do'stlar orttirib, ular bilan qiziq sarguzashtlarni boshdan o'tkazasiz. Bu onlar xotirangizga bir umrga muhrlanib qoladi. Yangi o'quv yili boshlanganda yozni qanday o'tkazganingizni do'stlaringizga his-hayajon bilan so'zlab berasiz. Do'stlaringizning hikoyalarini ham miriqib tinglaysiz. Yozgi ta'tilda yodingizda qolgan shunday zavqli lahzalarni "Yozgi taassurotlarim" mavzusida albomingizga tushiring. Bunda siz rassomlar yoz va bolalik mavzularida yaratgan san'at asarlarini kuzatishingiz, o'rganishingiz muhimdir. Rassom asarlaridan ilhomlanib, tasavvuringiz shakllanishiga, ham ajoyib rasmlar chiza olishingizga ishonamiz.

Yoz faslini tasvirlashda kun issiq va quyoshli bo'lishiga, ranglar iliqligi va yorqinligiga ahamiyat berish muhim.

Yozgi oromgohdan lavhalar

Hikmat Rahmonov. Bolalik mavzusidagi asarlar. Moybo'yoq

AMALIY ISH

“Yozgi taassurotlarim” mavzusida kompozitsiya ishlash

Tasvir ishlash uchun zarur o'quv qurollari:

- rasm daftari;
- qattiq va yumshoq grafit qalamlar to'plami;
- qalamtarosh;
- o'chirg'ich;
- akvarel;
- guash bo'yog'i;
- suv;
- maxsus mo'yqalamlar;
- palitra.

1

2

3

4

1. Yozgi taassurotlaringiz haqida so'zlab bering.
2. Yoz fasli qanday ranglar bilan ifodalanadi?
3. Yoz va bolalik mavzularida ijod qilgan qaysi rassomlarni bilasiz?

“Yozgi taassurotlarim” mavzusida kompozitsiya ishlashni yakunlash.

2–3-MAVZU. KUZ MANZARASINI ISHLASH

Manzara (peyzaj) – tasviriy san'atda tabiat ko'rinishini aks ettiradigan janr. Manzara shahar ko'rinishi yoki me'moriy majmualar (me'moriy manzara), dengiz ko'rinishlari (marina) va shu kabilar tasvirlanadi. Manzarani turli oqim, yo'nalish va uslublarda ishlash mumkin. Masalan, realizim, impressionizm, abstraksionizm va h.k.

Kuz mavzusi manzarachi rassomlar ijodida yetakchi hisoblanadi. Kuz faslida ranglarning ko'pligi rassomni ohanrabodday o'ziga tortadi. Ko'plab xorijiy va mahalliy usta-rassomlarimizning kuz mavzusida yaratgan tasviriy san'at asarlarini kompozitsion tahlil etish, rang va texnika jihatidan puxta o'rganish lozim. Bu jarayon bizning kuz mavzusida ishlaydigan tasvirimizning jonli va mukammal chiqishida asos bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekiston tog' va shaharlarida kuz manzarasi (foto)

Videomanba
uchun havola

Kuz manzarasi asosan iliq (xromatik) ranglardan iborat bo'ladi. Sovuq (axromatik) ranglar esa odatda orqa planlarda, uzoqliklarda ko'rinadi. Uzoqdagi predmetlar rangining axromatik ko'rinishi havo qatlamining ta'sirida vujudga keladi. Shuning uchun olisdagi predmetlar asl rangiga nisbatan ko'kimtir tus oladi.

Marat Sadikov. *Yangiobodda kuz.* Akvarel

Videomanba
uchun havola

Ruslan Xalilov. *Erta kuz.* Akvarel

AMALIY ISH

Kuz manzarasini qalamda ishlash

Tasvir ishlash uchun zarur o'quv qurollari:

- rasm daftari;
- qattiq va yumshoq grafit qalamlar to'plami;
- qalamtarosh;
- o'chirg'ich.

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com vab-sayti orqali o'zingiz uchun kerakli ma'lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza456, nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi.

6-sinf tasviriy san'at darsligini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: HUMO 9860230104973329

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali vab-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalariga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud

- 1. 1-11-Sinflar uchun sinf soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Darsliklarning elektron varianti**
- 9. Maktab ish hujjatlari**
- 10. Direktor ish hujjatlari**
- 11. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 12. O'IBDO' ish hujjatlari**
- 13. Psixolog hujjatlari**
- 14. Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 15. Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 16. Besh tashabbus hujjatlari**
- 17. Ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**